

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jiří Šotola, moderní historická próza

*Jiří Šotola (28. května 1924 Smidary – 8. srpna 1989 Praha) byl český básník, prozaik, dramatik, herec a divadelní režisér, kterého proslavily především jeho historické romány *Kuře na rožni* a *Tovaryšstvo Ježíšovo*.*

Po maturitě (1942), byl nuceně nasazen do Německa. Po druhé světové válce studoval dramatickou konzervatoř a vystudoval herectví na DAMU (1951); souběžně byl zapsán na FF UK (zde po šest semestrů studoval filosofii a estetiku; studia ale nedokončil).

Spolu s mj. Miroslavem Florianem a Karlem Šiktancem patřil mezi tzv. **básníky všedního dne** kolem **časopisu Květen**, kteří se snažili změnit tehdejší patosu plnou poezii a vrátit do ní realitu jako hlavní téma. Byl i šéfredaktorem Května, a to od roku 1958 do jeho zrušení, po němž pracoval v časopise Kultura a v **Literárních novinách**. V letech 1964 až 1967 byl také tajemníkem Svazu českých spisovatelů.

Od roku 1970 měl **zakázáno publikovat**; v r. 1975 provedl „sebekritiku“ a jeho díla mohla opět vycházet.

Jako herec a režisér působil v divadle v Hradci Králové.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Šotolovu báseň **Dezertér** ze sbírky **Za život** zhudebnil v roce 1982 Jaromír Nohavica.

Beru pár úvodních veršů básně a s kytarou v ruce zkouším vyhmátnout náladu celé básně. Báseň je to tragická, s tragickým apelativním koncem, takže samosebou se nabízí emoce tragické až hysterické. Při pozornějším čtení si však všímám, že celou báseň provází nálada podzimní plískanice, ono „přšlo do kaštanů“, a to evokuje spíše klidnější pochmurnější tón. Co takhle zkusit sladkým a vzletným prozpěvováním vytvořit absurdní kontrast k tragické opuštěnosti vojáka na stráži a v třaskavém kontrastu slov a melodie rozdírat rány smrti? Nebo jít ještě dál a zpívat celý příběh na tři jako valčík? Ne, ne, příhodnější možná bude nezúčastněný vyprávěcí recitativní tón. Báseň se svými 5 slokami, ale nesmí posluchače ukolébat, snad přeci jen zkusím svižnější názvuky country. A když jsem v Americe, jak by asi vypadalo něco vzdáleně podobné Dylanovi? A co tak východní kombinace Ami s E7, mí rodni bratři? Pomůžou v hledání pravého tvaru pro píseň? Nepomohli, takže mohu prozradit, že se základem pro mé zpracování básně stal rytmus, který jsem objevil po několikanásobném pozorném hlasitějším čtení básně pana Šotoly. Ta dáda tadadá ta dádadáda dadá... Stál voják na dešti a bylo to už k ránu... Ten skrytý rytmus zněl takto. Po celou dobu jsem navíc slyšel dole mezi slovy přeznívat jeden tón. Prázdnou opuštěnou strunu A. Od ní už nebylo daleko ke kytarovému doprovodu a pak celé melodii. Teprve čas vždy ukáže, jestli se Vám to či ono povedlo. Tuto píseň hraju již 25 let. S chutí. Dá-li se to tak říci o krásně jímavém a podzimně hořkém příběhu, za který chci po letech alespoň takto panu Šotolovi poděkovat.

Poslechněte si píseň Dezertér od Jaromíra Nohavici:

<http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv/dezertter/dezertter2005.wmv>

DÍLO:

- **Svět náš vezdejší** (1957) – básnická sbírka, tzv. **poezie všedního dne**, laděno velmi pacifisticky, objevuje se zde varování před atomovou válkou.
- **Venuše z Mélu** (1959) – básnická sbírka, **milostná poezie** (ukázka básně)
- **Podzimníček** (1967) – **sbírka básní**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- **Tovaryšstvo Ježíšovo** (1969) – **historická románová epopej** z doby po konci třicetileté války na panství Košumberk, kterou vlastně zahájil svoji prozaickou činnost; děj se soustřeďuje na hraběnkou Marii Maximiliánu Slavatovnu, skromnou vdovu, která se zřekla majetku ve prospěch jezuitského řádu, další význ. postavou je i o svém poslání pochybující páter Had, člen Tovaryšstva Ježíšova (Jezuitů)
- **Kuře na rožni** (1974 v samizdatu, 1976 v nakladatelství Československý spisovatel) – mistrný **román** z doby napoleonských válek; hlavním hrdinou je zběh Matěj Kuře, který se přidá k potulným hercům a loutkařům; je úspěšný, dostane se až do Benátek. Po návratu do Čech je přijat do hraběcích služeb jako pořadatel divadelního představení na zámku v Litomyšli. Toto jeho působení ale dopadá jinak, než očekával. Román byl zdramatizován Zdeňkem Potužilem v Divadle na okraji v roce 1979
- **Svatý na mostě** (1978) – **historický román**; postava Jana Nepomuckého, pražského generálního vikáře, který byl r. 1393 na králův rozkaz shozen z mostu do Vltavy; proticírkevní hledisko
- **Pěší ptáci** (1981) **drama**
- **Cesta Karla IV. do Francie a zpět** – **drama**

Vyberte vhodná dokončení věty:

Jiří Šotola

<p> ve své tvorbě vyházel z poetiky „poezie všedního dne“</p>	☐ ANO	☐ NE
--	------------------------------	-----------------------------

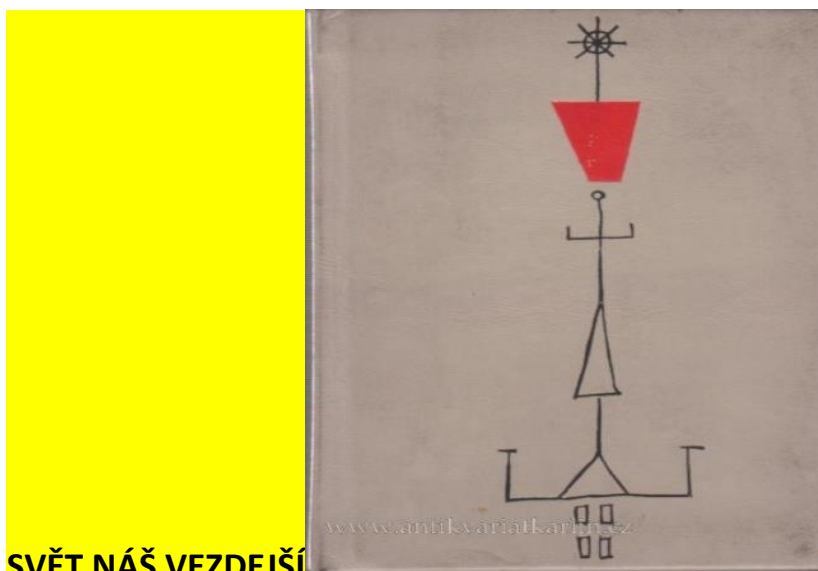
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

nesměl v první polovině sedmdesátých let publikovat ANO NE

psal pouze poezii ANO NE

pracoval pro literární periodika Květen a Literární noviny ANO NE

své protirežimní názory veřejně odvolal v komunistickém časopise přítomnost ANO NE

SVĚT NÁŠ VEZDEJŠÍ

(1957)

ÓDA NA HAZARD

Jednou na jarmarku, bylo nám tenkrát patnáct let
a právě začínala válka,
jednou na jarmarku
před pomalovanou boudou střelnice,
kde zevlovalo mnoho zprudka gestikulujících lidí,
vykročili jsme náhle rovnou před sebe,
bylo nám patnáct let,

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

měli jsme korunu, právě na tři rány,
lekli jsme se své vlastní odvahy

a postavili jsme se k pultu, zrovna k té nejubožejší vzduchovce,
která nadnášela o dva prsty, každý to věděl, my ne.
Bylo horko.

Z megafonu tekla proužek lepkavé písničky.

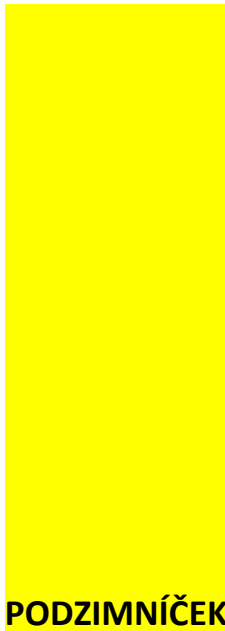
„Škoda že ten přelud krásný nelze obejmut...“

A my jsme mířili na terč, ruka se nám třásla
a paní našeho srdce nás hlídala uhrančivým pohledem.
Vzadu se smáli.

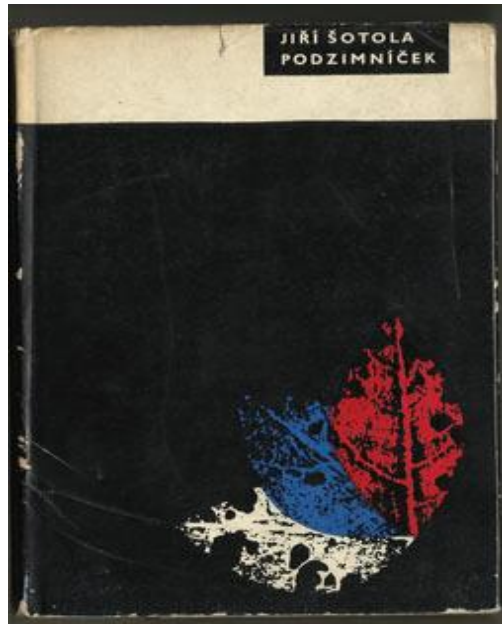
Úkoly pro práci s textem v hodině:

1. *Najděte v úryvku doklady o inspiraci poetismem a „poezií všedního dne“.*
2. *V jaké době se ukázka odehrává? Podtrhněte v textu místo, ze kterého je to patrné.*
3. *Kdo je v básni lyrickým subjektem?*
4. *Jakou situaci lyrický subjekt popisuje? Jak ji vnímá? Pokuste se vystihnout jeho rozpoložení a náladu.*
5. *Je báseň vázána volným veršem či vázaným. Sledujte tento jev i u dalších básníků všedního dne.*
6. *Kteří básníci patřili mezi autory „poezie všedního dne“?*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PODZIMNÍČEK

(1967)

O LECČEM A ZEJMÉNA O DIVNÉ ZDI

A za nimi se táhl popel z Guerniky
a popel bůhvíodkud, samé popely,
vůbec to vlastně nepřestávalo, dost nesmyslně
v té zvířenině lítal tu a tam
kabátek, klavír, něco z Catulla,
nějaká mladost, nebo co, no co,
a na zdech bylo mnoho nápisů
INS FREIE - DO VOLNA
(v případě bombardování).

A oni tedy šli
a pořád tam jdou
a pořád jaksi dojít nemohou,
ó doňo Kláro.

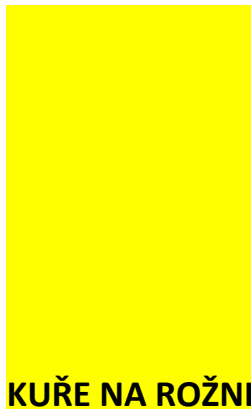
Ona je vždycky znovu zed'
a šipka vápnem DO VOLNA.

Úkoly pro práci s textem v hodině

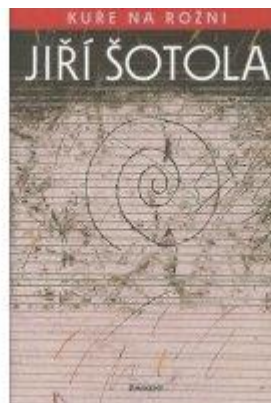
1. Vyhledejte v básni příklad marné snahy lidí a jejich bezmoci tváří v tvář velkým dějinným událostem.
2. Jakým pojmem označujeme opakování stejného slova na začátku verše nebo strofy? Najděte tuto básnickou figuru v textu.
3. Srovnejte báseň Podzimniček s básní Óda na hazard. Zkuste popsat, jak se proměnila autorova poetika. Pro svá tvrzení najděte doklady v textu.

Zjistěte.....

Na internetu vyhledejte informace o Guernice. Čeho je Guernika symbolem? O jaké události báseň pojednává?

KUŘE NA ROŽNI

(1976)

*Kuře na rožni je moderní **pikareskní román** (viz Literatura I) o vagabundovi Matěji Kuřeti. Tento vojenský zběh se v době napoleonských válek snaží uhájit holou existenci; nechce dělat dějiny ani být jejich obětí, touží stát mimo ně a být svobodný. Přesto je jako kuře opékán na rožni krutých dějin.*

XXVI

(...) Skoro by se chtělo Matěje opustit. Po špičkách od něho odejít, ať si tam sedí. Ať si hryže svou křížalu a dívá se po stráních mělkého údolí na stíny božích muk a na kouř, padající k zemi do mladého ječmene, a ať se kochá

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

prostoduchostí písně o plavé baleríně, pro kterou nějaký Beniamino utekl ze semináře a oddal se životu kočovnému a která Matějovi neodbytně kohosi nebo cosi připomíná, ale Matěje ani nenapadá luštit naslédle vybledlá písmena této vzpomínky. Ať si tam sedí, kuře Matthias, ať se rozpouští v podvečerním dýmu, není třeba slídit za ním až do konce, běžet po jeho stopě jako honící pes po pachu zaječí barvy, pes horlivý, pes neustávající, dokud nemůže vítězně zaštekát, že kořist padla a dodělává.

Matěj byl na vrcholu štěstí.

Že to byl vrchol nizounký? Sotva přečnivající trávu?

A je snad tráva stvoření tak bídné? Zakrslé? Hodné opovržení?

Matěj seděl na holém vrcholu štěstí, s koleny u brady, a chybělo mu ovšem ledacos, ale on neměl chuť kvůli ledačemu dělat ovci a pohopsávat s úslužně nastavenou zadnicí. Dalo se žít i bez ledačeho.

A to byla docela obstojná pointa jeho putování, která se navíc už ani nedala odpárat; a proto by se chtělo nechat příběh, nechť se klimbá jako provázek s trošku roztřepeným koncem, proč se hnát za příběhem až do nejzazšího kouta, až nahoru na patýrko mezi trámy, kde, jak víme, provazy mívají uzel nebo jiné jednoznačné zakončení a někdo na nich občas i visívá?

Klade se ovšem námitka, že písíce kalendář, také bychom nemohli přestat dejme tomu u patnáctého října. Přestože by to bylo velmi lákavé. Kolem patnáctého října bývají přívětivé dny, jablka už se červenají na lískách, déšť ještě tolik nestudí, bylo by příjemné přestat, odejít a nechat rok, nechť se klimbá, roztřepený, v mnohoznačné náladě podzimního pleněru. A ne, nejde to. Nejde to, pokud víme - a my to víme najisto! - že po říjnu je ještě listopad a je i prosinec a mráz a nouze o dříví a dny, v kterých to zebe a zalézá za nehty, ale které holt jsou.

Bon. Co tedy dál?

Nabízí se možná dohad, že se z Matěje stal hrdina. Held z rytírny, který chrastí odvahou a nastavující bleskům vzpurné čelo. Ale z Matěje se nic takového nestalo.

Nabízí se možná i dohad, že Matěj upadl v líné ludračení, že se stal chraptivou troskou, šťastně se tlemící u pultu nálevny, jak romantické, ztroskotavší umělec, přítel vlastenců, zběhlý mnich, posel osamělé revolty, tápající za přeludem šílené ženy, rozumného Boha a světlé humanity nekonečným tunelem skrze výpary kmínky a litomyšlského ležáku. Ale nic takového určitě nebylo.

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Nabízí se i otázka, zda měl Matěj pravdu. Ne, neměl pravdu. Pravdu má vždycky první tragéd. A oznamuje nám ji řečí vázanou. K tomu byl Matěj zcela nedostatečně ekvipírován.

- Snažte se přece, Matthias! Život není veselohra se zpěvy, Matthias! Člověk jako vy ztratil smysl, Matthias!

- A co můžu dělat, pane profesore? Poradte mně. Vy jste neztratil smysl?

- Moje práce neztratila smysl, Matthias. Moje nesmrtelná práce.

- Ale stejně vám ukradli boty. Práce! Pro mne tu žádná práce nikde není.

- Práce je mnoho. Vy ji nehledáte, Matthias. Vy se jí vyhýbáte. Vám práce zapáchá.

- Že mnoho, otče Prospere? A že se vyhýbám? Chtěl mě zaměstnat v ovčíně, plukovník. Mám hlídat ovce?

- I hlídat ovce je důstojná práce, Matthias.

- Ale komu? Proč?

- Pro lidstvo.

- Páteříku! Nožko štěněcí!

- Nech je. A pojď už, Matěji.

- Kam zase?

- Copak nevíš?

- Která ty jsi?

- Tvá žena Barbora.

- Už si vzpomínám. Vyrval mi tě osud.

- Nevyrval. My tady na tebe čekáme. Pojď, pomlouvají nás tu. Dítěti nadávají do parchantů. Mně ještě hůř.

- Kdo by vám nadával? Andělé?

- Nebeští vojáci.

- Marjá panno, copak tam jsou taky vojáci?

- Tady jsou jenom vojáci. Každý jsme boží voják. Pojď, dokaž, že jsi muž. Život není veselohra, pojď, Matěji. Pojď, zmeškáš boží bitvu!

- Ale já nejsem voják, matičko. A neříkej mi Matěji. Co když nás někdo poslouchá? Říkej mi Andreas. Andrea Sereno, invalida, veterán, kdepak já a do bitvy! Já teď zrovna přišel ke štěstí, představ si, dcero Barboro, namouduši ke štěstí. Nemám čas na bitvy. Rád bych si užil štěstí. Můžeš to pochopit?

- Ne, Matěji. To já už nesmím pochopit. (...)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pokuste se sami napsat několik závěrečných vět románu, které jsme vynechali. Srovnejte je pak se závěrem Šotolovým. (Román si půjčte v knihovně.)

Úkoly pro práci s textem v hodině:

1. Zhodnoťte hrdinovy názory na život a úděl člověka. Zaujměte k nim své stanovisko.
2. Které jiné dílo, zabývající se vztahem jednotlivce a dějin, znáte?
3. Zopakujte si pojem pikareskní román. Které pikaresní romány znáte?

CESTA KARLA IV. DO FRANCIE A ZPĚT

PRVNÍ DÍL

(...)

Isabela: Jsem tady. Neboj se.

(Karel IV. se zprudka posadí a vytřeští na ni oči) Přišla jsem ti vyprávět. Jak se mi vede. (Prohlíží si ho) Je z tebe dědek.

Karel IV.: *(se na ni dívá, tiše) Tys přišla... (Vyhání Soerboma i Václava) Zmizte! Zmeškáte večeři!*

(...)

Isabela: Svede mě... a pak se neukáže padesát let!

Karel IV.: *(rozhořčeně) Kdo koho svedl? Mně bylo čtrnáct! Tys měla mít rozum!*

Isabela: V šestnácti má ženská jinší věci než rozum.

Karel IV.: *(se zasní, zavřel oči) Tos teda měla...*

(Pohlédl na ni a jeho úsměv pohasl)

(Isabela pokrčila rameny a vzdychla. I Karel IV. pokrčil rameny a vzdychl. Pak soucitně) Vdala ses? (Isabela přikývne) (Karel IV. zdvořile) Bude mně ctí...

Isabela: Umřel. Žiješ u dětí?

Karel IV.: Žiješ u dětí?

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Isabela: Sama. V lesích. Na hradě. Když přijede nějaký ten císař, pošlou pro mne a ukazují mě jak opici.
- Karel IV.: Sedni si. (*Posadil ji v na lavici, sedá si vedle ní*) Ještě chodíš v noci ke kašně? Poslouchat, jak crčí voda?
- Isabela: Ta kašna už tam není.
- Karel IV.: (*najednou vstane a jde od ní, podezíravě*) Máš dluhy? Na mě nespolehej. Víš, kolik já podporuju vdov a sirotků? Co po mně chceš? (*zprudka vstala a div že mu nevytála políček, jízlivě*)
- Isabela: Abys mě politoval... rytíři!
- Karel IV.: Promiň. (*Skuhrá*) Vlečou mě sem... v tomhle věku... takový lán cesty...
- Isabela: Kdo tě vleče?
- Karel IV.: (*podezíravě*) Vyzvídáš? Není zvykem, aby se ženské pletly do vyjednávání!
- Isabela: Nekřič tolik. Byl bys pro smích, králíčku. (*Soucitně*) Prý budeš brzo pánem světa. To je mi tě líto.
- Karel IV.: (*dojat*) Králíčku... Tak jsi mi tenkrát říkala. A teď je ze mne... hroch! (*Vzali se za ruce. Zpovzdálí je slyšet hru na trubky*)
- Soerbom: (*se objevil ve dveřích*) Všichni už sedí... Bez vás to nezačne.
- Karel IV.: A můj syn? Ať něco řekne! O božím míru! O slávě Francie! Co tam dělá?
- Soerbom: (*krčí rameny*) Taky sedí.
- Karel IV.: S kým?
- Soerbom: S arcibiskupem.
- Karel IV.: (*zděšeně*) Matko boží... (*Vstal, spěchá ke dveřím, ale tam se zastavil a zase se vrací a sedá*)
- Isabela: (*ironicky*) Musíš do práce? Proháněj tě jako kostelníka.
- Karel IV.: (*dotčeně*) Co bych musel? Nemusím. (*Soerbomovi*) Že nepřijdu. Že... je mi mdlo.
(*Soerbom couvá ke dveřím, ale čeká, že císař svá slova ještě odvolá*)
Nerozuměls?
(*Soerbom odchází*)
(*Karel IV. za ním*) Se kterým arcibiskupem?
(*Ale Soerbom už je pryč*)
Já církev zbožně miluju, ale musí se to hlídat!
(*Zarazil se, mávl rukou, vzal Isabelu kolem ramen*)

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Aby je husa kopla. Nemáme na ně čas.

Bravo, králíčku. Jsi statečný.

Karel IV.: *(znovu ustaraně, o Soerbomovi)* A tenhle Němec? Ten mě prodá za mísu omaštěných jáhel! *(Mávl rukou)* Kancléř... Stačím si sám. *(Zarazil se)* Neposlouchej mě. To není pro tvá něžná ouška.

Isabela: *(slastně zavřela oči)* Bylo to v květnu, pamatuješ? Na svatou pannu Petronilu. Kterou dal císař Nero upálit. Stmívalo se... a bylo před deštěm.

Karel IV.: *(ji poslouchá jen na půl ucha, nenápadně si přitom zouvá boty)* Když ji pálili?

Isabela: Ale ne... *(Otevřela oči a zklamaně na něho hledí)*

Karel IV.: A oni tam sedí... šklebí se... *(Spokojeně se rozesmál. Hledá její ruku)* Jsi hodná, žes přišla.

Isabela: Jak se máš?

Karel IV.: *(se trochu zamyslel, pak pokrčil rameny)* Jako císař.

Isabela: Jsi mocný... slavný...

Karel IV.: To jsem. *(Živě, pyšně)* Patří mi celé Slezsko. Horní Falc. Obě Lužice. Získal jsem Branibory! Dalo to spoustu práce. Zato ale... *(Zarazil se, nedopověděl)*

Isabela: Co sem pleteš Branibory? Já se ptám, jak se máš.

Karel IV.: *(chvilku mlčí, pak vstává, pokouší se about si botu)* Nehodí se, abych tam nešel. Kdoví co na nás šijou...

Isabela: *(ironicky)* Ukousnou ti kus Branibor.

Karel IV.: *(se hmoždí s botou, vtom však botou praští o zem, dopadne na kolena, před Isabelou a div že jí nedá hlavu do klína)* Mizerně se mám! Ani vody se nenapiju, aby mi přitom nekoukali do huby! Gloria! Císař pije vodu! *(Odmlčí se, a znovu)* Narodil se mi chlapec, považ! Už je mu pět měsíců. Že prý je chatrný. Že asi umře. *(Ztěžka)* A já ho ještě ani neviděl. *(Pokouší se vstát)* Hanba... *(A opět k ní přisedl a vzal ji za ruku. Mírně, vlídně)* Čert mi tě tady byl dlužen. Co chceš? Trápit mě?

Isabela: Popovídat si s tebou. Ještě naposled. Jsme chatrní, králíčku. Umřem.

Karel IV.: *(zavřel oči, šeptem)* A potom dlouho přšelo... Tu kašnu zbořili?

Isabela: *(přikývne)* Teď tam jsou maštale.

Karel IV.: A lípa? Tam přece byla lípa! Včely, pamatuješ?

evropský
sociální
fond v ČR

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Isabela: *(přikývne)* Skáceli ji. Kvůli maštalím. *(Pauza)*
- Karel IV.: Třeba to všechno... ani nebylo. *(Vstal a znovu si bere botu)*
- Isabela: Já ti mám strach! Že umřu... sama... v tom lese... Když chumelí a je bláto, ani toulavý mníšek tam někdy celou zimu nepřijde.
- Karel IV.: *(ji konejší a pošilhává po dveřích)* S mníšky je stejně nuda. Neber si to tak.
- Isabela: Já tě tam nepustím. Sed'!
- Karel IV.: *(dotčeně)* Jak to se mnou mluvíš?
- Isabela: Zapomněls, kdo je tvá paní, rytíři? Zapomněls, kdo je tady starší? Pro mne jsi chlapeček!
- Karel IV.: *(pánovitě)* Zapomněla jste, že jsem císař!
(...)
- Isabela: Císař nemůže žít jako ledajaký vagabund. Císař musí být sám. Je to tak?
- Karel IV.: *(zoufale)* Není! *(Objal ji)*

Úkoly pro práci s textem v hodině:

1. *Jakým tónem hovoří Karel IV. s Isabelou a jakým ona s ním?*
2. *Charakterizujte obě postavy.*
3. *Jakou funkci mají scénické poznámky?*
4. *Jde v pravém slova smyslu o historickou hru?*
5. *Zhodnoťte kvalitu dialogů.*

POJMY:

Poezie všedního dne – tvorba básníků, publikujících převážně v časopise **Květen (1955 – 1959)**. Oproti předcházející socialisticko-realistické patetické a frázovitě poezii usilovala o zobrazení jevů všedního dne, nevzdávala se však v pozitivní vývoj společnosti jako celku. Tu opírala o naději vkládanou do činnosti člověka a jeho morálky. Spíše než na práci tělesnou spoléhala na intelektuální schopnosti člověka.

Pikareskní román - Termín pikareskní román je odvozen ze španělského termínu *picaro* - šibal, taškář, šejdír, pobuda, což je také označení hlavního hrdiny tohoto románu. Tento hlavní hrdina je většinou záporná postava, intrikán, podvodník, někdy zároveň vypravěč (pak je román prezentován jako jeho autobiografie), pochází většinou z nižších sociálních vrstev či přímo ze spodiny společnosti, často je zaměstnán jako sluha (líčení proto nepostrádá sociálně kritický náboj), přesto může být humorný či satirický. Obsah románu je zcela soustředěn na postavu hlavního hrdiny, děj je založen na popisu jeho služby, často také jeho cest. Žánr vznikl ve Španělsku v období renesance, kde byl také nejvýrazněji pěstován, prvky pikareskního románu ale obsahuje řada dalších literárních děl.